

Keuzehulp participatie bij initiatieven

Dit is een hulpmiddel voor het ontwerpen van een participatieproces bij initiatieven in de fysieke leefomgeving is bedoeld om je vroegtijdig te inspireren en je op weg te helpen. Aan de hand van uiteenlopende voorbeelden sta je stil bij de context waarin jouw initiatief zich bevindt en de factoren die erbij een rol spelen. Het resultaat van deze eenvoudige toets geeft een indicatie voor een passende participatieaanpak. Een degelijk participatieproces kan bijdragen aan de kwaliteit van jouw plan verhogen en de kans op formele bezwaren verminderen.

Hoe werkt het?

Je beantwoordt vragen verdeeld over twee blokken. In **blok I** staan er vragen die betrekking hebben op de impact van jouw initiatief op de omgeving. De 2 vragen in deze blok gaan over de fysieke omvang van jouw initiatief, maatschappelijke impact, gevoeligheid en hinder die het initiatief met zich mee kan brengen. Elk antwoord levert een aantal punten op. In **blok II** wordt jij gevraagd om de mate van invloed op jouw initiatief te bepalen. De punten op onderdelen uit deel I samen met de uitkomst van deel II geven een indicatie (richting) m.b.t. de aanpak van het participatieproces voor jouw initiatief. Als initiatiefnemer ben je zelf verantwoordelijk voor de manier waarop je participatie organiseert.

Let op! In specifieke gevallen, die door de gemeenteraad van Groningen zijn aangewezen geldt dat participatie verplicht is. Dat betekent ook dat gemeente bij de aanvraag van omgevingsvergunning ook gaat oordelen of de door jou georganiseerde participatie voldoende is geweest. Meer hierover kun je lezen op onze website

Deel I - Impact

Omvang

Deze vraag gaat alleen over de fysieke omvang van jouw initiatief, wel in relatie tot de omgeving waarin het zich bevindt. In een dorp is een initiatief van 100 m2 misschien zeer groot, waar dit in stedelijk gebied klein genoemd kan worden. In het stedelijk gebied is de impact van een ontwikkeling groter dan in dopen. Houd er rekening mee.

Groot tot zeer groot omvang	Denk hierbij aan de volgende voorbeelden: <ul style="list-style-type: none">• realiseren van een grote winkel• bouwen van een bouwblok• bouwen van 2 of meer woningen• bouwen van een hotel• aanleggen van een zonnepark• realiseren van een omvangrijke parkeergarage• bouwen van een sporthal• bouwen van maatschappelijke, recreatieve of commerciële voorziening	3 punten
Gemiddeld omvang	Denk hierbij aan ontwikkelingen van gemiddelde grootte in de buurt of wijk, zoals: <ul style="list-style-type: none">• bouwen van één woning• aanleggen van een speeltuin of een sportveldje• toevoegen van een maatschappelijke, recreatieve of commerciële gebruiksfunctie in een bestaand bouwwerk• kappen van een monumentale boom• kleinere activiteiten die alleen door de buurt, straat worden gemerkt	2 punten
Nauwelijks tot klein omvang	Ontwikkelingen waar weinig verandert in de fysieke leefomgeving zoals: <ul style="list-style-type: none">• activiteiten om een woonhuis• plaatsen of vervangen van een schutting• toevoegen van een extra bouwlaag• plaatsen van een dakkapel, uitbouw, carport, schuurtje of garage• plaatsen van speeltoestellen of straatmeubilair• kappen van een boom• het realiseren van een aanbouw of inrit• toevoegen van een aan huis gebonden bedrijf	1 punt

Maatschappelijke impact

Heeft jouw initiatief impact op de sociale structuur en/of de voorzieningen in de wijk, dorp of buurt. Zitten er elementen in het initiatief die bijdragen aan het algemeen belang en/of die van betekenis zijn voor de bewoners? Denk hierbij bijvoorbeeld aan de samenstelling van de woningvoorraad: sociale huur, vrije sector huur, koop. Maar ook aan de voorzieningen in een wijk, zoals sport, winkels, horeca, of een buurtcentrum. Hoeveel impact gaat jouw initiatief hebben op de omgeving? Op de beleving van de wijk of buurt? Hoeveel mensen worden ermee geraakt? Is de impact positief of negatief?

Let op! Het gaat om de (verwachte) beleving van jouw initiatief door de omgeving. Het kan helpen om een denkbeeldige cirkel om jouw initiatief te trekken. Deze cirkel zal aanzienlijk groter zijn als u een winkelcentrum wilt realiseren dan als u een dakkapel wilt plaatsen. Het kan ook zo zijn dat er meerdere aspecten spelen tegelijk of dat er actuele ontwikkelingen in de omgeving zijn die de impact van jouw initiatief kunnen beïnvloeden.

Tip! Om erachter te komen wat er in de omgeving van jouw initiatief speelt, welke thema's actueel zijn kun je basismonitor Groningen raadplegen via: (<https://basismonitor-groningen.nl/kompasvangroningen/>).

Veel tot heel veel impact	Het initiatief heeft heel veel gevolgen voor de samenleving. Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none">• realiseren van kamerverhuur• veranderen van maatschappelijke functie of veranderen van soort gebruik van het bouwwerk, bijvoorbeeld: school wordt woningen• realiseren van een winkelcentrum;• wijzigen van sociale huur naar vrije sector of koop in meerdere straten in een gebied	3 punten
Behoorlijke impact	Het initiatief heeft veel gevolgen voor vele anderen (dan de initiatiefnemer zelf). Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none">• wijzigen van een aantal sociale huurwoningen in vrije sector huur- of koopwoningen; of wijzigen van goedkope naar dure huurwoningen• realiseren of slopen van een klein sportveld of een kleine speeltuin• wijzigen van het gebruik van een groot gebouw, de commerciële functie wijzigt• realiseren van een nieuwe winkel• kappen van een boom in uw achtertuin	2 punten
Nauwelijks tot geen impact	Het initiatief heeft mogelijk gevolgen voor enkele anderen (dan de initiatiefnemer zelf). Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none">• plaatsen van een dakkapel of schutting• renoveren van een woning• straatfeest	1 punt

Gevoeligheid

Betreft jouw initiatief een onderwerp dat leeft in de wijk of waar onenigheid over is, of waar dit op basis van eerdere gebeurtenissen te verwachten valt? Heeft het initiatief of het onderwerp van het initiatief veel aandacht gekregen in de pers of op sociale media? Licht er een bepaalde geschiedenis, of heeft de raad of het college zich hier eerder over uitgesproken? Spelen er zaken waar mensen zich zorgen over maken?

Let op! Het type gebied waar het initiatief plaatsvindt is van grote invloed op het participatieproces. Hoogopgeleide inwoners trekken in het algemeen sneller aan de bel, maar als er in andere wijken niet eerder signalen zijn gekomen, betekent dit lang niet altijd dat het onderwerp niet gevoelig ligt. Ook hierbij kan het zinvol zijn om vooraf basis monitor Groningen te raadplegen. Dat kan via <https://basismonitor-groningen.nl>.

Zeer gevoelig	Het onderwerp heeft al geleid tot politieke en of maatschappelijke spanning in het gebied of in andere gebieden waar vergelijkbare initiatieven waren. Denk hierbij aan onderwerpen zoals: <ul style="list-style-type: none">• ecologische gevolgen (vleermuizen, bomkap, groenzones, etc);• plaatsen windmolens & zonneparken• ontwikkelingen in het aardbevingsgebied• huisvesting van speciale doelgroepen zoals studenten, arbeidsmigranten, etc.• verdwijnen van parkeerplaatsen of andere ontwikkeling met invloed op de parkeerdruk)	3 punten
Behoorlijk gevoelig	Er is enige indicatie dat er politieke en/of maatschappelijke aandacht uitgaat naar het initiatief. Denk hierbij aan onderwerpen die raken aan: <ul style="list-style-type: none">• verkeersveiligheid (hard rijden, sluiptverkeer)• gevoeligheden uit het verleden (in de geschiedenis van de wijk of dorp zijn zaken gebeurd die van mensen veel gevraagd en/of door jouw initiatief opnieuw actueel zouden kunnen worden)	2 punten
Nauwelijks tot niet gevoelig	Er is weinig tot geen indicatie dat het initiatief tot politieke en/of maatschappelijke spanning zal leiden.	1 punt

Hinder

Veroorzaakt jouw initiatief permanente of langdurige hinder voor de omgeving na de realisatie? Wie levert het initiatief winst of verlies op? Om hoeveel hinder en om hoeveel mensen gaat het?

Let op! Met de omgeving wordt hier niet de doelgroep van het initiatief bedoeld, maar de mensen en partijen die hierbuiten staan, en er eventueel hinder van ondervinden. Denk aan inwoners, belangenvertegenwoordigers, ondernemers, bezoekers, etc. Wat ook belangrijk is, is dat 'hinder' niet per definitie objectief te meten is, maar ook gaat over de perceptie van de mensen die hinder ervaren. Denken hierbij aan aspecten zoals:

- Praktische zaken (toegang, verkeer, parkeerdruckte),
- Overlast (geluid, geur, trilling),
- Uitstraling (esthetisch),
- Uitzicht (aanzicht, schaduw),
- Groen (natuur, milieu),
- Principiële zaken

Veel tot heel veel hinder	Het initiatief gaat voor veel hinder voor de omgeving zorgen. Dit kan gaan om hinder op meerdere aspecten voor een grote groep mensen. Of om veel hinder op een enkel aspect. Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none">• verdwijnen van een groot aantal parkeerplekken• realisatie van nachthoreca in een woonwijk• voorzieningen voor de grootschalige opwek van energie	3 punten
Behoorlijk wat hinder	Er zal behoorlijk wat hinder ontstaan door het initiatief. Dit kan gaan om behoorlijk wat hinder, maar voor slechts een aantal personen, of behoorlijk wat hinder op een enkel aspect voor een grote groep. Denk hierbij aan: <ul style="list-style-type: none">• realisatie van een beperkt aantal parkeerplekken• plaatsen van een hoog gebouw dat schaduw werpt op direct aangelegen woningen• grote boom kappen• langdurige verbouw van grote omvang	2 punten
Nauwelijks tot geen hinder	Het initiatief zal in alle aspecten nauwelijks tot geen hinder veroorzaken.	1 punt

Deel II - Invloed en zeggenschap

Niet alleen de impact van een initiatief is van belang voor het ontwerpen van een goed participatieproces. Ook hoeveel zeggenschap deelnemers hebben is hierin een belangrijke factor. Het hangt ervan af hoeveel ruimte er voor wijzigingen in jouw initiatief. Deze ruimte kan beperkt zijn bijvoorbeeld door wet- en regelgeving, financiële overwegingen, bestuurlijke wensen of lokaal beleid.

Veel	<ul style="list-style-type: none">• Het fundamentele deel van het initiatief dat het meest van invloed is op hoe het door de omgeving wordt ervaren, kan nog gewijzigd worden. Zoals de locatie, omvang of het type initiatief.• Je wilt bijvoorbeeld samen met de omgeving iets ontwikkelen, je wilt kennis en kunde van de omgeving gebruiken.• Je betreft omgeving bij (deel van) je beslissingen.• Jouw plan kan grotendeels nog veranderen.	A
Enigszins	<ul style="list-style-type: none">• Een aantal belangrijke onderdelen van het plan staan vast, maar op andere onderdelen is nog veel ruimte voor wijzigingen. Bijvoorbeeld over de manier van uitvoeren, of andere onderdelen die wezenlijk van invloed zijn op hoe het initiatief wordt ervaren.• Je hebt de contouren klaar, je wilt wel de omgeving betrekken of je hebt een vrij uitgedacht idee en je vraagt de omgeving om advies.• Er is invloed op meerdere onderdelen.	B
Weinig tot geen	<ul style="list-style-type: none">• Er is geen of bijna geen ruimte voor wijzigingen in het initiatief op de onderdelen die er voor de omgeving toe doen, zoals bijvoorbeeld locatie, omvang of type initiatief. Er is mogelijk nog enige ruimte voor wijzigingen op kleinere onderdelen in het plan.• Er is invloed op enkele onderdelen, maar de plannen veranderen niet naar aanleiding van participatie, niet meer dan op nuances.• Het plan is helemaal uitgedacht en de omgeving heeft hier vrijwel niets over te zeggen	C

Deel III - Resultaten en advies

Tel nu het aantal behaalde punten bij elkaar op. In de tabel hieronder ga je naar jouw score. Daar vind je een indicatie van de impact die jouw initiatief zal hebben. Zet hierachter de letter die hoort bij je antwoord op de laatste vraag over invloed en zeggenschap. Dit is je uitslag. Op basis hiervan ontwerp je het participatieproces. Hieronder vind je een kort overzicht van de stappen die je moet zetten en de hulpbronnen die je kunt raadplegen.

Deel I - puntenscore	Participatielevel
10-12 punten	3
5-9 punten	2
3-4 punten	1

+

Deel II - Invloed en zeggenschap

=

Deel III – Resultaten en advies

	Ruimte voor invloed en zeggenschap			
	A - veel	B - enigszins	C – weinig tot geen	
Participatielevel	<p>Level 3 – zeer veel impact</p> <p>Zet uitgebreid in op participatie, en stel zo vroeg mogelijk in de eerste fase van het initiatief een participatieplan op. Het belangrijkste is om het doel van participatie en de mate van invloed goed te formuleren. Hierbij kun je de zgn. participatieladder gebruiken. Daarnaast is het cruciaal om de betrokken partijen in kaart te brengen, d.m.v. werkvormen zoals stakeholders analyse. Daarna bedenk je passende activiteiten en gebruik hiervoor jouw creativiteit. Het is aan te raden iemand met kennis van participatieprocessen te raadplegen.</p> <p>Houd rekening met een lange doorlooptijd en veel benodigde inzet.</p>	<p>Er is nog heel veel ruimte voor wijzigingen in het initiatief. Hier past een proces bij waarin participanten veel zeggenschap krijgen. Denk hierbij aan de mate van invloed zoals meebeslissen (zoals een referendum) en/of co-creatie (samen ontwerpen).</p>	<p>Er is nog enige ruimte voor wijzigingen op fundamentele onderdelen binnen het initiatief. Beargumenteer zorgvuldig hoeveel zeggenschap participanten hebben en op welke onderdelen. Onduidelijkheid hierover is een risico bij initiatieven in deze categorie. Hier past een proces bij met veel zeggenschap over de onderdelen die nog gewijzigd kunnen worden. Denk hierbij aan de mate van invloed zoals co-creatie of adviseren.</p>	<p>Er is weinig tot geen ruimte voor wijzigingen in het initiatief. Initiatieven die in deze categorie vallen hebben het grootste risico op maatschappelijke onrust. Zorg dat je heel veel aandacht besteed aan transparante, tijdige en complete informatie. Inventariseer eventuele zorgen en ga na of deze weggenomen kunnen worden. Blijf de omgeving tijdens de uitvoering goed monitoren.</p>
	<p>Level 2 – veel impact</p> <p>Voor alle initiatieven met veel impact organiseer je ook een participatieproces en stel je in de eerste fase van het initiatief een participatieplan op. In je participatieplan benoem helder de kaders en randvoorwaarden en ook wie je gaat betrekken, met welk doel en op welke manier ga je het organiseren.</p> <p>Betrek indien mogelijk de omgeving bij het vormgeven van het proces (het 'hoe').</p>	<p>Er is nog heel veel ruimte voor wijzigingen in het initiatief. Hier past een proces bij waarin participanten veel zeggenschap krijgen. Denk hierbij aan meebeslissen en/of co-creatie (samen ontwerpen).</p>	<p>Er is nog enige ruimte voor wijzigingen op fundamentele onderdelen binnen het initiatief. Wees heel helder over welke onderdelen dit zijn, en welke niet. Hier past een proces bij met veel zeggenschap over de onderdelen die nog gewijzigd kunnen worden. Denk hierbij aan co-creatie of adviseren. Informeer de omgeving goed over de onderdelen waar weinig invloed op mogelijk is.</p>	<p>Er is weinig tot geen ruimte voor wijzigingen in het initiatief. Dit is een risico bij initiatieven met veel impact. Besteed veel aandacht aan juiste en tijdige informatie Ga na wie er bij jouw initiatief betrokken moeten zijn en informeer hen erover. Inventariseer eventuele zorgen en ga na of deze weggenomen kunnen worden. Blijf de omgeving tijdens de uitvoering goed monitoren.</p>
	<p>Level 1 – weinig tot geen impact</p> <p>Je initiatief zal waarschijnlijk weinig tot geen impact hebben. Beperk je inzet op participatie, maar denk vooraf wel na over de aanpak.</p>	<p>Ga na wie er bij jouw initiatief betrokken moeten zijn en informeer hen erover. Inventariseer eventuele zorgen en ga na of deze weggenomen kunnen worden. Blijf de omgeving tijdens de uitvoering monitoren.</p>		